
ПРОБЛЕМА ІНСТИТУТУ УСИНОВЛЕННЯ В СІМЕЙНОМУ ПРАВІ УКРАЇНИ

*Юхимчук Оксана Леонідівна,
студентка 5-го курсу юридичного факультету
Національного університету державної
податкової служби України*

Прийняття нового СК України є важливим кроком вдосконалення сімейного законодавства та правового регулювання такого інституту сімейного права, як усиновлення.

З метою більш повного визначення поняття усиновлення запропоновано визначити усиновлення як прийняття усиновлювачем у свою сім'ю особи, що здійснене на підставі рішення суду (юридичного акта), внаслідок якого між усиновлювачем та його родичами, з одного боку, та усиновлюваним і його нащадками - з другого боку, виникають такі ж права та обов'язки, як між батьками та дітьми, а також родичами усиновлювача за походженням.

Відсутність у особи батька чи матері не може бути достатньою підставою для можливості усиновлення такої дитини після досягнення нею повноліття. Таке можливе, якщо дитина втратила батька чи матір саме до досягнення нею повноліття; між особою, яка бажає усиновити дитину, та дитиною, ще до досягнення останньою повноліття, склалися відносини як між усиновлювачем та усиновленою дитиною, але надання таким відносинам передбаченої законом форми з якихось причин здійснене не було [1, 468].

Встановлення в законі, а тим більше в підзаконному нормативному акті, заборони на усиновлення хворих дітей недоцільно навіть в тому випадку, коли вони є невеличково хворими і потребують постійного перебування в лікувально-профілактичному закладі.

Пропонується перелік підстав для позбавлення особи права бути усиновлювачами доповнити нормою, яка б забороняла бути усиновлювачами особам, які не тільки позбавлені батьківських прав, а й тих, щодо яких судом постановлене рішення про відібрання в них дитини.

До переліку осіб, які не можуть бути усиновителями пропонується включити також заборону бути усиновлювачами особам, які подали завідомо неправдиві документи щодо усиновлення, та особам, які бажають оформити усиновлення з метою отримання матеріальної чи іншої вигоди.

В переліку осіб, які не можуть бути усиновлювачами, не потрібно окремо виділяти осіб, які перебувають на обліку або на лікуванні у психоневрологічному чи наркологічному диспансері, оскільки вказана норма дублюється значно ширшою за обсягом нормою, якою забороняється бути усиновлювачами особам, які страждають на хвороби, перелік яких затверджений Міністерством охорони здоров'я України.

Пропонується доповнити підпункт 7 пункту 1 ст. 212 СК України вимогою щодо необхідності наявності у майбутнього усиновлювача не тільки постійного місця проживання, а й житла, яке б відповідало установленим санітарним та технічним нормам, а також доводитися доцільність встановлення мінімального доходу усиновлювача в розмірі, який забезпечував би дитині, яка усиновлюється, життєвий мінімум, встановлений законодавством [5, 68].

Збереження таємниці усиновлення, по-перше, є певною гарантією захисту інтересів усиновлених осіб та усиновлювачів, а по-друге, є одним із заходів охорони

недоторканості приватного життя, яке гарантується ст. 32 Конституції України.

Таємниця усиновлення - сукупність охоронюваних законом відомостей щодо усиновлення, повне чи часткове розголошення яких приводить чи може привести до встановлення того факту, що усиновлювачі не є кровними батьками усиновленого [6, 5].

Необхідно доповнити Сімейний кодекс України положенням про те, що допускається в виняткових випадках в інтересах усиновленої дитини повідомляти відомості про її усиновлення особам, які можуть змінити становище на краще. Таке можливе у випадку тяжкої хвороби самотнього усиновлювача, при безнадійно важкому матеріальному становищі останнього, оскільки це буде відповідати інтересам дитини.

Науковцями пропонується введення таких заходів цивільно-правової відповідальності осіб, які розголошують таємницю усиновлення, як відшкодування моральної шкоди особам, які постраждали від розголошення - відомості, які можуть сприяти розкриттю факту усиновлення і його обставин, не можуть збиратися і розголошуватися без згоди усиновлювача і дитини, за винятком випадків, коли внаслідок особливих причин цього вимагають суспільні інтереси.

До підстав скасування усиновлення, які не пов'язані з винною поведінкою усиновлювача, відносяться такі: дитина страждає недоумством, на психічну чи іншу тяжку невиліковну хворобу, про що усиновлювач не знав і не міг знати на час усиновлення; між усиновлювачем і дитиною склались, незалежно від волі усиновлювача, стосунки, які роблять неможливим їх спільне проживання і виконання усиновлювачем своїх батьківських обов'язків [4, 18].

Підстави визнання усиновлення недійсним загалом носять формальний характер - порушення вимог законодавства щодо процедури усиновлення або його цілей, тоді як головною особливістю підстав скасування усиновлення є неможливість існування чи збереження сімейних відносин між усиновлювачем та усиновленим.

У випадку, якщо між усиновлювачем та дитиною склались, незалежно від волі усиновлювача, стосунки, які роблять неможливими їх спільне проживання і виконання усиновлювачем своїх батьківських обов'язків, скасування усиновлення буде відповідати інтересам не лише усиновлювача, а й інтересам самої дитини [3, 39].

На думку практиків та теоретиків сімейного права, до усиновлювача недоцільно застосовувати такий захід, як позбавлення батьківських прав.

Визнання усиновлення недійсним можна розглядати для усиновленого як міру захисту, а для усиновлювача як міру відповідальності.

Зазначається, що про позбавлення усиновлювача батьківських прав можна говорити як про міру захисту (з метою попередження порушення прав дитини), так і про міру відповідальності (позбавлення права бути усиновлювачем, опікуном, піклувальником) [2, 36].

Список використаних джерел

1. Антокольская М.В. Семейное право. - М.: Юрист, 1997. - 468 С.
2. Белякова А.М., Долгова А.И., Ермаков В.Д., Миньковский Г.М. Усыновление // Охрана прав несовершеннолетних (пособие для слушателей народных университетов). - М.: Знание, 1983. - С.36-42.
3. Беспалов Ю. Усыновление как способ судебной защиты прав ребенка //

Российская юстиция. - 1997. - № 7. - С.39-41.

4. Дзугаева А.З. Правовое регулирование усыновления (удочерения) детей // Юридический мир. - 1997. - № 8. - С.18-21.

5. Ромовська З. Сімейний кодекс України: погляд в майбутнє // Право України. - 2001. - № 2. - С.68-69.

6. Сагайдак И.А. Тайна усыновления в Украине может быть снята // Закон и Бизнес. - 1996. - № 9. - С. 5.

Науковий керівник - Шевченко Я. М., Старший викладач НУДПСУ

ШЛЮБНО-СІМЕЙНІ ВІДНОСИНИ ЗА ЗАКОНАМИ ШАРІАТУ

Янюк Леся Валентинівна

*студентка 4 курсу юридичного факультету
Національного університету Державної
податкової служби України*

Генеральною Асамблеєю ООН 15 травня проголошено Міжнародним днем сім'ї. Всім відомо, що сім'я - осередок суспільства. На жаль, останнім часом ставлення до сім'ї та шлюбу в суспільстві змінилося не в кращий бік. Люди перестали серйозно підходити до створення міцної та щасливої сім'ї, виховання дітей, як гідних членів суспільства. [1]

Сімейне право є галуззю права, яка викликає значний інтерес дослідників, зокрема його розвиток і еволюція у мусульманській правовій сім'ї. Звісно, сучасні європейські і мусульманські уявлення про сім'ю не тотожні. Однак це не свідчить про істинність одних і хибність інших. Ця ситуація потребує глибокого дослідження і вивчення. Межовість України між європейським, в більшості християнським, і мусульманським світом, визначає актуальність вивчення соціальних проблем ісламу[2].

Зараз, коли ми стоїмо на шляху інтеграції до Євросоюзу, варто зазначити, що у низці європейських країн, наприклад у Великобританії, проводиться широка дослідницька робота з вивчення мусульманського права.

Однією з найсуттєвіших відмінностей сімейного права у мусульманській правовій системі від романо-германської і англо-саксонської є те, що мусульманське право має нерозривний зв'язок з мусульманською релігією.

Шлюбно-сімейні відносини, базовані на Корані, Сунні й закріплені в шаріаті, стали одним із визначальних чинників функціонування мусульманської цивілізації. У нинішніх умовах глобалізації ці відносини, незважаючи на свою, з погляду європейців, "ретроградність" і "нецивілізованість", демонструють ефективність та певні можливості для самозбереження. Ці відносини є важливим фактором стабільності мусульманських суспільств і забезпечують відносно високий рівень репродукування мусульманського населення. Саме це можна вважати своєрідною відповіддю "відсталого" мусульманського світу християнсько-європейській цивілізації [3]

Шлюб у Корані, а отже і в ісламі, на відміну від християнства, розглядається не як сакральний акт, тобто союз чоловіка і жінки перед Богом, а радше як торговий договір, який робить жінку «законною», «дозволеною» для чоловіка. Тим не менше він трактується як одна з найбільших цінностей, мета якого є утворення сім'ї та продовження роду.

Шлюб є обов'язком кожного правовірного, безшлюбність - злочин перед суспільством і родичами.